

ปัญหาการนำโทษปรับเป็นพินัยมาบังคับใช้กับความผิดลหุโทษ¹

พิชญ์ ชานัย²

จากการศึกษาเกี่ยวกับการนำโทษปรับเป็นพินัยมาบังคับใช้กับความผิดลหุโทษ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความหมาย ประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวกับความผิดลหุโทษ การกำหนดโทษ และการปรับเป็นพินัย หลักเกณฑ์ของความผิดลหุโทษ อัตราโทษ และการปรับเป็นพินัย ฯลฯ ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่ากฎหมายนั้นควรถูกจำกัดขอบเขตการกำหนดโทษไม่ใช่โทษทางอาญากว้างเกินไป โดยกำหนดโทษให้เป็นไปตามหลักทฤษฎีความรับผิดชอบ คำนึงหลักความได้สัดส่วนในการลงโทษ และในแง่ของนิติเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้เหมาะสมผู้กระทำความผิดแต่ละคนและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้กำหนดให้มีการปรับปรุงกฎหมายในการบทกำหนดโทษทางอาญาให้เหมาะสมกับสภาพความผิด หรือกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับฐานะของผู้กระทำความผิดเพื่อให้บุคคลต้องรับโทษหนักเกินสมควร อันเป็นกลไกทางกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมและจัดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นมีความหลากหลายแตกต่างกันออกไป บางปัญหาหากพิจารณาโดยถี่ถ้วนแล้วอาจไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้กฎหมายอาญานอกจากนี้ การที่จะเลือกใช้กฎหมายอาญาเป็นเครื่องมือสำหรับการควบคุมพฤติกรรมใดจำเป็นที่จะต้องดูถึงประสิทธิภาพของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายนั้นด้วย

จากการศึกษาประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการนำโทษปรับเป็นพินัยมาบังคับใช้กับความผิดลหุโทษ สามารถสรุปได้ดังนี้

ประเด็นปัญหาที่หนึ่ง การกำหนดอัตราโทษไม่เหมาะสมกับลักษณะของความผิด ความผิดลหุโทษเป็นเพียงการกระทำความผิดที่มีข้อควรตำหนิในทางศีลธรรมจากสังคมเพียงเล็กน้อย เป็นบทบัญญัติสำหรับการละเมิดกฎหมายเล็กๆ น้อยๆ ที่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรง ประกอบกับผู้กระทำความผิดลหุโทษเองก็ไม่ได้กระทำความผิดด้วยจิตใจที่ชั่วร้าย เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 390 เป็นความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ซึ่งการกระทำโดยประมาทนั้นผู้กระทำไม่ได้มีความชั่วร้ายในจิตใจเป็นเพียงการขาดความระมัดระวัง ไม่ได้มีเจตนา หรือกรณี มาตรา 368 ความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้า

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาการนำโทษปรับเป็นพินัยมาบังคับใช้กับความผิดลหุโทษ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์เรืองยศ แสนภักดี และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จรล เล็งวิทยา รองศาสตราจารย์เรืองยศ แสนภักดี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนิติ เทพสุเมธานนท์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พนักงานโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร มาตรา 371 ความผิดฐานพกพาอาวุธเข้าไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยไม่มีเหตุอันสมควร สิ่งเหล่านี้เป็นการละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคมเนื่องจากเป็นความผิดที่เกิดจากการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด (mala prohibita) โดยอาจมิได้เกี่ยวกับศีลธรรมเลย ต่างจากสิ่งที่เป็นความผิดในตัวเอง (mala in se) คือ ความผิดที่คนทั่วไปเห็นชัดเจนว่าเป็นมีความชั่วร้ายในตัวเอง ดังนั้น หากกำหนดให้ต้องรับโทษทางอาญาก็จะไม่ยุติธรรมกับผู้กระทำผิด แม้ว่าจะคงมีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติให้เป็นความผิดเพื่อประโยชน์ในการวางระเบียบกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยเน้นการป้องกันและระงับข้อพิพาทระหว่างบุคคลมิให้เกิดการใช้สิทธิของตนที่ก่อความรำคาญแก่ผู้อื่น ก็เห็นว่าการใช้โทษแบบอื่นกับความผิดลหุโทษมีความเหมาะสมมากกว่าการใช้โทษทางอาญา

จากปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ ให้เพิ่มเติมความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 102/1 เป็นดังนี้

“ให้ให้นำการปรับเป็นพินัยมาใช้กับความผิดลหุโทษ มาตรา 367 มาตรา 368 มาตรา 369 มาตรา 370 มาตรา 372 มาตรา 373 มาตรา 375 มาตรา 377 มาตรา 378 มาตรา 380 มาตรา 381 มาตรา 382 มาตรา 383 มาตรา 384 มาตรา 385 มาตรา 386 มาตรา 387 มาตรา 388 มาตรา 389 มาตรา 394 มาตรา 395 มาตรา 396

ให้พนักงานฝ่ายปกครองเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามประมวลกฎหมายนี้ หรือให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามประมวลกฎหมายนี้หรือรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้”

การแก้ไขนี้จะทำให้กฎหมายที่มีความผิดเล็กน้อยสามารถกำหนดมาตรการลงโทษที่เป็นไปในทางเดียวกันและสอดคล้องกันได้ อันเป็นการแก้ปัญหาการกำหนดอัตราโทษไม่เหมาะสมกับลักษณะของความผิดและจะเป็นการสร้างความเป็นเอกภาพในการบัญญัติกฎหมายต่อไป

ประเด็นปัญหาที่สอง ผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษ แม้ว่าความผิดลหุโทษสามารถเปรียบเทียบได้อันส่งผลให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกัน แต่หากผู้ต้องหาไม่ยินยอม หรือยินยอมแต่ไม่ชำระเงินภายในเวลาดำหนด หรือในคดีมีค่าทดแทน ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาไม่ยินยอม หากมีการดำเนินคดีต่อไปถึงชั้นศาลทำให้ต้องกลับไปใช้โทษทางอาญา คือ จำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรลงโทษจำคุก แม้ศาลมีคำพิพากษารอการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 แต่อย่างไรก็ตามหาว่าศาลจะมีคำพิพากษารอการลงโทษทุกกรณีไม่ หากไม่เข้าตามหลักเกณฑ์มาตรา 56 ก็จะใช้วิธีการลงโทษไม่ได้ เช่น เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนโดยไม่ใช้ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกเกิน 6 เดือน หรือเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษยังไม่เกิน 5 ปี แล้วมากระทำความผิด

อีก แม้ความผิดครั้งหลังนี้เป็นความผิดหลัโทษก็ตาม ทำให้จำเลยได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือนซึ่งเป็นโทษจำคุกกระชั้น ไม่เหมาะสมที่จะใช้กับผู้กระทำความผิดหลัโทษ เนื่องจากไม่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษแต่ประการใด การจำคุกนั้นสั้นเกินกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดี แต่ก็นานพอที่จะตัดเขาออกจากหน้าที่การงานและครอบครัวได้ ท้ายที่สุดก็จะส่งผลให้ถูกตราหน้าจากสังคม เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตภายหลังพ้นโทษ การลงโทษที่ไม่เหมาะสมเช่นนี้จึงก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้กระทำความผิดมากกว่าผลดี ในขณะที่เดียวกันโทษปรับก็เป็นโทษที่นิยมนำมาใช้เพื่อหลีกเลี่ยงโทษจำคุกกระชั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงการส่งปรับเงิน การกักขังแทนค่าปรับ หรือแม้แต่การขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณะประโยชน์แทนค่าปรับก็ตาม แต่ก็เป็นการลงโทษที่แฝงด้วยวัตถุประสงค์รุนแรงต้องการให้ผู้กระทำความผิดสำนึกผิด ทั้งนี้ ไม่ที่จะเป็นการลงโทษจำคุกหรือปรับ แม้สุดท้ายแล้วจะมีมาตรการต่างๆ เป็นทางเลือกสำหรับการช่วยเหลือผู้กระทำความผิด แต่การต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้นใช้เวลายาวนาน ทำให้ผู้กระทำความผิดและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับความเดือดร้อนโดยเฉพาะสภาพจิตใจ ต้องสูญเสียเงินในการดำเนินคดี ค่าจ้างทนายความ ค่าเดินทาง และเสียเวลาโดยไม่จำเป็น ดังนั้น เมื่อคำนึงถึงความเหมาะสมโทษทางอาญาจึงไม่ควรถูกนำมาใช้กับความผิดหลัโทษ

จากปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ ให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 วรรคหนึ่ง จากเดิม

“โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) กักขัง
- (4) ปรับ
- (5) ริบทรัพย์สิน”

แก้ไขเพิ่มเติมเป็นดังนี้

“โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) กักขัง
- (4) ปรับ
- (5) ริบทรัพย์สิน
- (6) ปรับเป็นพินัย”

เมื่อได้มีการแก้ไขดังนี้ ผู้กระทำความผิดหลุโทษบางความผิดจะไม่ถูกลงโทษจำคุก ส่งผลทำให้ไม่เกิดปัญหาผลกระทบต่อผู้กระทำความผิด

ประเด็นปัญหาที่สาม การลงโทษที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคม ในความผิดหลุโทษนั้นสามารถใช้การเปรียบเทียบได้ ซึ่งวิธีการเปรียบเทียบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 38 คือ ให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดจำนวนค่าปรับซึ่งผู้ต้องหาจะพึงชำระ ซึ่งการใช้ดุลพินิจดังกล่าวไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดไว้ว่าค่าปรับซึ่งผู้ต้องหาจะพึงชำระนั้นพิจารณาจากอะไร ไม่มีการกำหนดให้พิจารณา ค่าปรับให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริง ระดับความรุนแรง ความรู้ผิดชอบ อายุ ประวัติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สถานะทางเศรษฐกิจแต่อย่างใด ซึ่งอาจเป็นช่องทางในการทุจริตของเจ้าหน้าที่ได้ เช่น กระทำความผิดหลุโทษ โดยเจ้าพนักงานกำหนดจำนวนค่าปรับ 7,000 บาท ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจนเห็นว่าเป็นจำนวนที่มากเกินไป โดยที่การกำหนดจำนวนค่าปรับเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานซึ่งจะกำหนดไม่เกินที่กำหนดไว้ในกฎหมาย กล่าวคือไม่เกิน 10,000 บาท พนักงานเจ้าหน้าที่อาจบันทึกไว้ว่าเปรียบเทียบในจำนวน 3,000 บาท แล้วยกยอกส่วนที่เหลือก็เป็นไปได้ ซึ่งหากผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมชำระค่าปรับ พนักงานสอบสวนก็ต้องทำความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อนำคดีนี้ขึ้นสู่ศาล ทำให้ผู้กระทำความผิดหลุโทษจำต้องยอมชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบโดยไม่ใช่อำนาจที่สมควร นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับได้ตามที่เจ้าพนักงานเปรียบเทียบหรือไม่สามารถชำระได้ภายในเวลาที่กำหนดเนื่องจากสถานะทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่มีทางเลือกอื่นใด เนื่องจากในชั้นสอบสวนนี้ไม่ได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดสามารถขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณะประโยชน์ได้ พนักงานสอบสวนจึงต้องทำความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อนำคดีนี้ขึ้นสู่ศาลอีกเช่นกัน ด้วยเหตุดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดหลุโทษเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้กระทำความผิดหลุโทษถูกเอารัดเอาเปรียบและไม่ได้รับความยุติธรรมอย่างแท้จริง

จากปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ ให้เพิ่มเติมความบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาดังนี้

“มาตรา 18/1 ในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัย ให้พิจารณาให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้

(1) ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนหรือสังคมจากการกระทำความผิดทางพินัย และพฤติการณ์อื่นอันเกี่ยวกับสภาพความผิดทางพินัย

(2) ความรู้ผิดชอบ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม การกระทำความผิดซ้ำ และสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางพินัย

(3) ผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยหรือบุคคลอื่นได้รับจากการกระทำความผิดทางพินัย

(4) สถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดทางพินัย

ในการชำระค่าปรับเป็นพินัย ถ้าผู้กระทำความผิดทางพินัยร้องขอ และเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่อาจชำระค่าปรับในคราวเดียวได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลจะให้ผ่อนชำระก็ได้ และในกรณีเช่นนั้นหากผู้กระทำความผิดทางพินัยผิดนัดงวดหนึ่งงวดใดโดยไม่มีเหตุอันสมควรให้การผ่อนชำระเป็นอันยกเลิกและผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยที่ยังค้างชำระอยู่ให้ครบถ้วนภายในเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาลกำหนด

หากไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลต่อไป

หากผู้ใดต้องคำพิพากษาให้ชำระค่าปรับเป็นพินัย ไม่ชำระค่าปรับภายในเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจออกหมายบังคับคดีเพื่อยึดทรัพย์สินหรืออาชดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้นั้น เพื่อชำระค่าปรับเป็นพินัย”

“มาตรา 18/2 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยผู้ใดเป็นบุคคลธรรมดา และกระทำความผิดทางพินัย เพราะเหตุแห่งความยากจนเหลือทนทานหรือเพราะความจำเป็นอย่างแสนสาหัสในการดำรงชีวิต ผู้นั้นอาจยื่นคำร้องเพื่อให้กำหนดค่าปรับเป็นพินัยต่ำกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยได้

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยผู้ใดเป็นบุคคลธรรมดา และไม่มีเงินชำระค่าปรับเป็นพินัยผู้นั้นอาจยื่นคำร้องโดยแสดงเหตุผลอันสมควรเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยได้

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ตั้งปรับเป็นพินัย และผู้นั้นไม่ได้แย้งคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อพิจารณามีคำสั่งต่อไป ถ้าคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล การยื่นคำร้องให้ยื่นต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น ในกรณีที่ศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดทางพินัยเพราะเหตุแห่งความยากจนเหลือทนทานหรือเพราะความจำเป็นอย่างแสนสาหัสในการดำรงชีวิต ศาลจะกำหนดค่าปรับเป็นพินัยต่ำกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือจะว่ากล่าวตักเตือนโดยไม่ปรับเป็นพินัย หรือหากผู้นั้นยินยอม จะมีคำสั่งให้ผู้นั้นทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยก็ได้หรือในกรณีที่ศาลเห็นว่าผู้นั้นไม่มีเงินชำระค่าปรับ จะมีคำสั่งให้ผู้นั้นทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับเป็นพินัยก็ได้ หากผู้นั้นยินยอม

ในกรณีที่ความปรากฏต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ามีกรณีตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง และผู้กระทำความผิดทางพินัยยินยอม ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งตามวรรคสาม

ในกรณีที่ความปรากฏต่อศาลในขณะที่พิพากษาว่ามีกรณีตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองศาลมีอำนาจสั่งตามวรรคสามได้แม้ผู้กระทำความผิดจะมีคำยื่นคำร้องก็ตาม

หากผู้กระทำความผิดทางวินัยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนดในการทำงาน บริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ ศาลจะเพิกถอนคำสั่ง และออกหมายบังคับคดีเพื่อยึดทรัพย์สินหรือ อาศัยสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อชำระค่าปรับเป็นพินัยก็ได้ โดยให้หักจำนวนวันที่ทำงานมาแล้ว ออกจากค่าปรับเป็นพินัย

คำสั่งของศาลตามมาตรา ๓๖ นี้ให้เป็นที่สุด”

เมื่อได้มีการแก้ไขดังนี้ จะเป็นการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน ซึ่งแนวคิดของการ ลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนจะพิจารณาลักษณะส่วนตัวที่เป็นเหตุทางอัตวิสัยของผู้กระทำ ความผิดแต่ละคน โดยนำบุคลิกลักษณะส่วนตัว รวมทั้งเหตุปัจจัยทั้งภายในภายนอกของผู้กระทำความผิดมา ประกอบดุลพินิจในการลงโทษ ซึ่งจะทำให้การใช้กฎหมายอาญาและการลงโทษเกิดความเป็นธรรมมากที่สุด และจะส่งเสริมให้มีการลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย อันจะนำไปสู่การฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดแต่ละคนให้กลับสู่สังคมอย่างปกติ และสามารถแก้ไขปัญหามุขผู้กระทำความผิดไม่ได้รับความเป็นธรรม ได้ เนื่องจากมีทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้น มีการปรับที่เหมาะสมกับสถานะทางเศรษฐกิจ สามารถขอทำงาน บริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ตั้งแต่ก่อนขึ้นศาล ท้ายที่สุดจะส่งผลให้มีการปฏิบัติต่อประชาชน อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

ประเด็นปัญหาที่สี่ ภาระงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย การเปรียบเทียบตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 กำหนดให้นายตำรวจประจำท้องที่ตั้งแต่ตำแหน่งสารวัตรขึ้นไปหรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการในตำแหน่งนั้น ๆ เป็นผู้มีอำนาจในการเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นตำแหน่งเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามที่ปฏิบัติหน้าที่หลายอย่าง ทั้งวางแผนป้องกันปราบปราม ช่วยเหลือทางราชการในการ ป้องกันปราบปราม ให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อมูลแก่ประชาชน ในฐานะหัวหน้างานยังวางแผน มอบหมายงาน วินิจฉัยสั่งการ ควบคุมตรวจสอบ แก้ไขปัญหาขัดข้องในการปฏิบัติงาน และยังมีอำนาจหน้าที่ในการ เปรียบเทียบ ซึ่งความผิดลหุโทษนั้นเป็นความผิดเล็กน้อย สามารถเกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง ทำให้เป็นการเพิ่มภาระงานให้เจ้าพนักงานตำรวจ ส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมล่าช้า การเปรียบเทียบนั้นควรที่จะเบี่ยงเบนออกจาก กระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบ รวมถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเปรียบเทียบด้วย จึงต้องพิจารณา ต่อไปว่าเจ้าหน้าที่รัฐหรือข้าราชการตำแหน่งใดสมควรทำหน้าที่ในการเปรียบเทียบ

จากปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ ให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 จากเดิม

“คดีอาญาละเอียดได้ ดังต่อไปนี้

(1) ในคดีมีโทษปรับสถานเดียว เมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้น แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนศาลพิจารณา

(2) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีอื่นที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือความผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรซึ่งมีโทษปรับอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทเมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบแล้ว

(3) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทซึ่งเกิดในกรุงเทพมหานคร เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่นายตำรวจประจำท้องที่ตั้งแต่ตำแหน่งสารวัตรขึ้นไป หรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการในตำแหน่งสารวัตรขึ้นไป หรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการในตำแหน่งนั้น ๆ ได้เปรียบเทียบแล้ว

(4) ในคดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว
แก้ไขเพิ่มเติมเป็นดังนี้

“คดีอาญาลดลงได้ ดังต่อไปนี้

(1) ในคดีมีโทษปรับสถานเดียว เมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนศาลพิจารณา

(2) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีอื่นที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือความผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรซึ่งมีโทษปรับอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทเมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบแล้ว

(3) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทซึ่งเกิดในกรุงเทพมหานคร เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่นายตำรวจประจำท้องที่ตั้งแต่ตำแหน่งสารวัตรขึ้นไป หรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการในตำแหน่งสารวัตรขึ้นไป หรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการในตำแหน่งนั้น ๆ ได้เปรียบเทียบแล้ว

(4) ในคดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

(5) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษ เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับเป็นพินัยตามที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ได้แจ้งให้ปรับเป็นพินัยแล้ว”

และให้เพิ่มเติมความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 102/1 เป็นดังนี้

“ให้ในการปรับเป็นพินัยมาใช้กับความผิดลหุโทษ มาตรา 367 มาตรา 368 มาตรา 369 มาตรา 370 มาตรา 372 มาตรา 373 มาตรา 375 มาตรา 377 มาตรา 378 มาตรา 380 มาตรา 381 มาตรา 382 มาตรา 383 มาตรา 384 มาตรา 385 มาตรา 386 มาตรา 387 มาตรา 388 มาตรา 389 มาตรา 394 มาตรา 395 มาตรา 396

ให้พนักงานฝ่ายปกครองเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามประมวลกฎหมายนี้ หรือให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามประมวลกฎหมายนี้หรือรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้”

หากมีการแก้ไขโดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นผู้มีอำนาจสั่งปรับเป็นพินัยแทนการเปรียบเทียบโดยนายตำรวจประจำท้องที่ตั้งแต่ตำแหน่งสารวัตรขึ้นไปหรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการในตำแหน่งนั้นๆ จะสามารถช่วยลดปัญหาภาระงานของเจ้าหน้าที่ผู้ทำการเปรียบเทียบในความผิดลหุโทษได้

เอกสารอ้างอิง

กองอัตรากำลัง สำนักงานกำลังพล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. **มาตรฐานกำหนดตำแหน่งกลุ่มสายงานป้องกัน**

ปราบปราม [Online], Available URL: <http://www.pdd.police.go.th/download/2558/m/m2.pdf> (25 มกราคม 2566).

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. **กฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พลสยาม พรินต์ติ้ง, 2551).

บรรหาร คำลา. **บทวิเคราะห์ความเหมาะสมในการใช้โทษทางอาญากับความผิดเล็กน้อย**. จุลินิติ ม.ค.-ก.พ. 2555 [Online], Available URL: <https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/.pdf> (23 มกราคม 2566).

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. **ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ.** . [Online], Available URL: <https://www.krisdika.go.th/data/comment/bill/bill241-1.pdf> (20 มกราคม 2566).